

» Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu (MT. 4, 4) «

Pogorârea Duhului Sfânt – Cincizecimea sau Rusaliile

APOSTOL. FAPTE 2, 1-11

În zilele acelea, când a sosit ziua Cincizecimii, Apostolii erau toți împreună în același loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședea ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grai. Și erau în Ierusalim locuitori iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer. Și, iscându-se vuietul acela, s-a adunat mulți-

mea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei vorbind în limba sa. Și erau uimiți toți și se minunau, zicând: Iată, nu sunt aceștia care vorbesc, toți galileieni? Și cum auzim noi fiecare limba noastră în care ne-am născut? Parți și mezi și elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și romani în treacăt, iudei și prozeliti, cretani și arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre faptele minunate ale lui Dumnezeu.

EVANGHELIE. IOAN 7, 37-53; 8, 12

În ziua cea din urmă – ziua cea mare a sărbătorii –, Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura, râuri de apă vie vor curge din lăuntrul său. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească cei ce au crezut în El. Căci încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese proslăvit. Deci, mulți din popor, auzind cuvintele acestea, ziceau: Cu adevărat, Acesta este Prorocul. Iar alții ziceau: Acesta este Hristos. Iar alții ziceau: Nu cumva din Galileea va să vină Hristos? N-a zis oare Scriptura că Hristos va să vină din seminția lui David și din cetatea Betleem, de unde era David? Și s-a făcut dezbinare în mulțime pentru El. Și unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El. Deci slugile

au venit la arhierei și la farisei, iar aceia le-au zis: De ce nu L-ați adus? Slugile au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Acest Om. Deci le-au răspuns fariseii: Nu cumva ați fost și voi amăgiți? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei? Dar mulțimea aceasta, care nu cunoaște Legea, este blestemată! A zis către ei Nicodim, cel ce venise mai înainte la El noaptea, fiind unul dintre ei: Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întâi și nu știe ce a făcut? Ei au răspuns și i-au zis: Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu s-a ridicat proroc. Și s-a dus fiecare la casa lui. Deci, iarăși a vorbit Iisus, zicând: Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții.

TĂLCUIRI

Prăznuim venirea Duhului... Dar mai înainte oare nu era în noi Duhul? Da! „Căci nu era încă Duhul Sfânt”, zice Evanghelia (In 7, 39), și oamenii trăiau „nevăzând Duhul”, învață Apostolul (Iud. 1, 19). Iar Prorocul Iezechiel vedea starea duhovnicească a neamului omenesc sub chipul unui câmp plin de oase uscate foarte, dintre care, potrivit celei dintâi preziceri,

unele se împreunau numai fiecare la încheietura sa, pe altele erau deja vine, și crescuse carne, și pielea le acoperea pe deasupra, iar „duh nu era în ele” (Iez. 37, 7, 6). Și iată pricina. Că „nu era încă Duhul Sfânt, pentru că Iisus nu era încă proslăvit” (In 7, 39). Duhul lui Dumnezeu Se depărtase de la om pentru călcarea poruncii, și suflarea vieții dumnezeiești amorfise în

Pogorârea Duhului Sfânt

el după primirea suflării făcătoare de stricăciune a ispititorului. Iar când Domnul ne-a împăcat cu Dumnezeu prin moartea Sa și S-a proslăvit prin înviere, înălțare și prin șederea de-a dreapta Tatălui, atunci s-a deschis iarăși intrare la oameni pentru Duhul lui Dumnezeu. „Suindu-Se la înălțime, a robat robime și a dat daruri oamenilor” (Efes. 4, 8). Dumnezeu a insuflat în omul întâi-zidit suflarea vieții dumnezeiești; păcatul l-a omorât. Acum, Dumnezeu îi dă omului, „Duh nou” (Iez. 36, 26), insuflă în el suflare nouă de viață, ca să învie sufletul omorât de păcat. Și s-a împlinit cea de-a doua prezicere a lui Iezechiil: „Prorocește despre Duhul, prorocește, fiul omului... Și am prorocit, și a intrat într-înșii Duhul, și au înviat, și au statut pe picioarele lor multime multă foarte” (Iez. 37, 9-10). Apostolii au fost cele dintâi vase primitoare de viață de la El, și începând de la cetele apostolești, El S-a revărsat apoi peste toată făptura (v. stihira la stihoavna: Acum Duhul Mângâietor...) și, dând viață tuturor celor ce îl primesc, prin toată pipăirea dării, după lucrare întru măsura fiecărui mădular, a alcătuit și a întocmit marile trup al Bisericii, crescând întru toate întru El, și pe deasupra crescând cu creșterea lui Dumnezeu (v. Efes. 4, 15-16; Col. 2, 19).

Așadar, evlavioși ascultători, Duhul Sfânt este pentru toți Viață și Făcător de viață; prin El se cuvine să se nască de Sus oricine vine în lume; cu aceasta ne zidim întru om nou prin tăiere împrejur nefăcută de mână (Col. 2, 11). Lucrarea tainică tot a Lui face viața noastră ascunsă cu Hristos în Dumnezeu (Col. 3, 3). „Prin Duhul Sfânt tot sufletul viază și cu curăție se înalță, luminează-se întru unimea Treimii cu sfințenie de taină” (Antifon al glasului 4).

Prin Duhul Sfânt tot sufletul viază. Învierea sufletului este cea dintâi lucrare în noi a harului Duhului Atotsfânt. Atâta timp cât păcatul împărățește în noi, sufletul nostru este mort pentru Dumnezeu și pentru viața cea după Dumnezeu. Frigul iernii face să amorțească viața din plante: și duhul omului amorțește atunci când el e datat păcatului și rob patimilor: nu vede cu ochii minții, nu aude cu urechea bune alegeri a voii și nu pricepe cu inima nici pe Dumnezeu, nici rânduiala dumnezeiască a lucrurilor și locul pe care îl are el însuși în aceasta. „Este slab văzător și orb” (II Petr. 1, 9) și umblă în deșertăciunea minții, în nesimțire nepăsătoare față de mântuire petrecând, cu inima împietrită și nesimțitoare față de tot ce este duhovnicesc (v. Efes. 4, 17-19). Vor învia, oare, așa niște oase? Nu vor învia, dacă nu se va proroci despre Duhul, dacă Duhul lui Dumnezeu, „Care străbate toate duhurile înțelegătoare” (Int. Sol. 7, 22) și „sufală unde voiește” (In 3, 8) nu va pătrunde pe căi neștiute nouă la duhul cel amorțit al omului și nu îl va învia. În sămânța semănată se afla mlădița de viață, și în plantele ce amorțesc pe timpul iernii se află viața – dar dacă Domnul nu va trimite duhul dătător de viață al primaverii, ele nu se vor zidi și nu se va înnoi fața pământului (v. Ps. 103, 30). Nici duhul omului nu va învia dacă nu se va atinge de el focul Duhului Dumnezeiesc, dacă nu îl va încălzi cu dumnezeiasca Sa căldură și nu va destrăma stihiiile care îl împresoară, îl împilează și înviforează, ale păcatului și patimilor. Nu putem spune cum se săvârșește această lucrare mântuitoare în noi a Duhului Dumnezeiesc, dar știm când – și anume în pocăință, prin cea dintâi întoarcere hotărâtă a minții și a inimii noastre spre Dumnezeu, când Duhul lui Dumnezeu înalță duhul omului la simțirea deplinei atârării de Dumnezeu și a răspunderii față de El, zguduie prin frica judecății și a osândirii de care omul nu va putea scăpa fără pocăință și, scoțând din bezna deznădăjduirii de sine, face să se sălășluiască, prin nădejdea cea buna a mântuirii în Domnul Răscumpărătorul, hotă-

rârea neclintită de a sluji doar lui Dumnezeu din toată inima, din tot sufletul și din tot cugetul, întorcând spatele pe deplin rânduiei de viață de mai înainte.

Doar din acea clipă începe în el cugetarea la Dumnezeu și la viața cealaltă, grija de a plăcea lui Dumnezeu și de mântuire. Dar numai prin aceasta se și dă mărturie că duhul a înviat și s-a trezit din adormire.

Iată de ce Înainte-Mergătorul Ioan propovăduiește pocăința, iată de ce Mântuitorul și-a început slujirea binevestind pocăința și iată de ce la primirea Sfântului Duh cel dintâi cuvânt în gurile Apostolilor a fost pocăiți-vă (Fapte 2, 38). Pocăința deschide ușa pentru următoarele lucrări ale Duhului Dumnezeiesc, pe când nepocăința o închide. Pământul uscat nu aduce roadă, și nici în inima neînrouată cu lacrimi de pocăință nu cresc roadele duhovnicești. Metalul care nu este înmuiat prin lucrarea focului nu poate fi prelucrat: la fel și sufletul nezdorobit prin focul pocăinței. Supune-te Duhului, înmoaie-te prin zdrobirea inimii, și Duhul lui Dumnezeu va face din tine vas de cinste, curat și luminat, bineplăcut Stăpânului.

Prin Sfântul Duh tot sufletul înviat prin pocăință se și înalță cu curăție. Învierea sufletului, despre care mărturisește râvna pentru a plăcea lui Dumnezeu și pentru mântuire, însoțită de pregătirea sufletească pentru orice fel de jertfă, este doar începutul vieții duhovnicești. Acesta este grăuntele de muștar, ce are a crește până devină pom, sau frământătura pusă în trei măsuri de făină, ce are a dospî în toată cuprinderea și în toate părțile lor. Dumnezeu l-a făcut pe om drept, plin de smerenie, blândețe, dragoste, temere de El, credință, inimă bună, înfrânare și de toate bunele simțăminte și așezări sufletești. Iar când a venit păcatul și a pus stăpânire pe inimă, a făcut să se să-

lășluiască în ea în loc de smerenie – trufie, în loc de blândețe – mânie, în loc de dragoste – răutate, în loc de neagonisire – lăcomie de avuții, în loc de temere de Dumnezeu – nefrica de El, în loc de credință – uitare de Dumnezeu, în loc de orice alta virtute – patimă potrivnică ei, așa încât acest om pătimăș, trupesc și păcătos l-a înăbușit și l-a stors de vlagă pe cel lăuntric,

duhovnicesc, drept și, ținându-l în lanțurile necurate ale robiei păcatului spre pierzare veșnică, nu îl lasă să lucreze și să se arate. Prin pocăință și întoarcere către Dumnezeu, harul Duhului Atotsfânt strică lanțurile acestea, adună părțile dezbinat, învie omul lăuntric, duhovnicesc, și îl pune pe picioarele sale. Duhul a dat viață, dar nici păcatul cu patimile și poftele n-a murit, ci încă mai rămâne lucrator în mădularele noastre și se împotrivește legii minții. Începe lupta. „Trupul pofteste împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului” (Gal. 5,17).

Mai înainte patimile lucrau în toate mădularele sufletului și trupului, aducând rod morții; acum trebuie să le smulgem din gheara patimilor și să le facem unelte de bună treabă

a toată Dreptatea dumnezeiască, spre înnoirea vieții (v. Rom. 7, 5-6); trebuie să deșădăcinăm patimile și să sădim în inimă așezările cele bune care le sunt potrivnice: să deșădăcinăm trufia și să sădim smerenia, să deșădăcinăm zgârcenia și să sădim milostenia, să deșădăcinăm facerea pe placul trupului și să sădim înfrânarea, și așa mai departe – și astfel să ne curățim de toată întinăciunea trupului și a duhului. Dar cine e în stare să facă asta? Gândindu-se la legea cea străină care se află în mădularele noastre, războindu-se împotriva legii minții și robind prin legea păcatului, Apostolul Pavel strigă: „Nenorocit om sunt eu... cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?” însă apoi, ară-

Isus Hristos Pantocrator, mozaic bizantin

tând spre ajutorul dumnezeiesc, care de fiecare dată se dăruiește spre biruință, a adăugat: Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul nostru (Rom. 7, 24-25). Numai prin Duhul sunt omorâte în noi faptele trupului și se înapoiază roadele duhovnicești (Rom. 8, 13).

El învață mâinile spre oștire și degetele spre război (v. Ps. 143, 1) împotriva păcatului și a patimilor, și tot roadă a Lui sunt „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea, credința, blândețea, înfrânarea” (v. Gal. 5, 22-23).

Tot ce putem și trebuie să facem este împotrivirea după putere, dar cu osârdie, față de rău și silirea de sine la bine, însoțite de rugăciunea ca Dumnezeu să ajute neputincioaselor noastre puteri: vino și Te sălășluiește întru noi, și ne curățește pe noi de toată întinăciunea, inimă curată zidește și duh drept înnoiește. Și așa taând în tot chipul patimile, având toată hotărârea cea bună. Nu suntem slobozi de ostenele și de nevoițele pentru curățirea inimii de gândurile și mișcărilor rele, nu suntem slobozi de grija pentru împodobirea ei cu toată frumusețea duhovnicească, dar cu propriile puteri nu vom spori în nici o privință dacă nu va veni la timp ajutorul de Sus. Ne luptăm, însă patima trece și este înlocuită de un simțământ bun numai atunci când va veni cu adumbrirea sa harul Duhului. Suntem în robie: ca să primim libertatea, trebuie să vina Slobozitorul Atotputernic și să îl lege pe cel care ne-a robit. Și El este aproape de toți cei ce Îl cheamă: „Striga-va către Mine și îl voi auzi, scoate-l voi și-l voi proslăvi” (Ps. 90, 15). Inima înfrântă prin pocăință și smerită prin nevoie și ostenele Dumnezeu nu o va urgisi. Grădinarul grijului păzește, adapă și curăță pomul de la care este de așteptat roada bună: și Duhul lui Dumnezeu hrănește și curăță sufletul care se ostenește și în ostenele sale se încredințează purtării Lui de grijă. Încetul cu încetul, prin lucrarea Lui, slăbesc și pier patimile, și în locul lor se sălășluiesc și se întăresc așezările sufletesti cele bune, omul vechi se strică și se zidește cel nou, și trăsăturile chipului dumnezeiesc se descoperă tot mai limpede, până când, în cele din urmă, sufletul se va arăta curat și nevinovat, ca un fiu al lui Dumnezeu neîntinat în mijlocul unui neam rău și stricat, și va străluci ca un luminător în lume, răspândind pretutindeni lumina spre proslăvirea Tatălui Ceresc (Filip. 2, 15).

Și tocmai atunci sufletul înviat și curățit de către Sfântul Duh se luminează întru unimea Treimii cu

sfințenie de taină. Se luminează nu numai așa cum luminează soarele în apa curată sau într-o oglindă curată, adică nu numai prin arătarea însușirilor asemănării cu Dumnezeu, ci prin unirea vie și îndeaproape cu Dumnezeu, potrivit nemincinoasei făgăduințe: „Mă voi sălășlui întru ei și voi umbla”. (II Cor. 6, 16) și potrivit rugăciunii răscumpărătoare a Domnului: „precum Tu, Tată, întru Mine și Eu în Tine, așa și aceștia întru Noi să fie una” (In 17, 21). Noi nu putem pricepe în ce fel se săvârșește această minunată lucrare a bunăvoinii dumnezeiești față de noi, însă cuvântul lui Dumnezeu este vrednic de crezare. Mari și prețioase făgăduințe ni s-au dăruit – a fi părtași dumnezeieștii firi, scăpând de stricăciunea poftii celei din lume (II Petr. 1, 4). Si aceasta nu este de la noi, ci este darul lui Dumnezeu, Cel bogat în milostivire, care se dă pe măsura deplinătății cu care cei ce-L caută și se curățesc pe sine urmând curăției Lui I se încredințează ca niște fii. Prin lucrările curățitoare ale Duhului Dumnezeiesc, sufletul se zidește întru locaș al lui Dumnezeu (v. Efes. 2, 22), întru biserică a lui Dumnezeu Celui viu (v. II Cor. 6, 16), întru biserică a Duhului Celui sfânt (v. I Cor. 6, 19), ce nu va rămâne pustie. Dumnezeu vine și își face în el sălaș, după spusa Domnului: „de Mă iubește cineva, cuvântul Meu va păzi – și Tatăl îl va iubi, și vom veni la el, și locas la el vom face” (In 14, 23). Astfel, fericiți cei curăți cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu (Mt. 5, 8). Dumnezeu Se odihnește în ei și îi odihnește de toate lucrările și ostenele (v. Evr. 4, 10), înstăpânind în ei pacea ce covârșește orice înțelegere, în liniștea netulburată a căreia de pe altarul inimii se vor înălța neconținute jertfe duhovnicești, bineplăcute lui Dumnezeu prin Iisus Hristos (v. I Petr. 2, 5). Atunci „cel ce se lipește de Domnul devine un duh cu Domnul” (v. I Cor. 6, 17) și viața lui este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu (v. Col. 3, 3); atunci, privind cu fața descoperită slava lui Dumnezeu, în același chip „ne vom preface din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului” (v. II Cor. 3, 18), și atunci Dumnezeu este deja Cel ce lucrează în el și a voi, și a săvârși, după a Sa bună voire (v. Filip. 2, 13), ce se descoperă, pe lângă luminările și mângâierile duhovnicești lăuntrice, și prin feluritele arătări ale Duhului spre folos, sau prin cuvântul înțelepciunii și al priceperii, sau prin darurile tămăduirilor, sau prin facerea de minuni, sau prin prorocie, sau prin deosebirea duhurilor (v. I Cor. 12, 7-11).

Înaltă și nepătrunsă este această menire a celor ce țin nădejdea cea pusă înainte (v. Evr. 6, 18)! Mare și

negrăit este acest dar dat celor ce au ajuns la măsura vârstei deplinătății lui Hristos (v. Efes. 4, 13)! Însă, mărturisind că cele pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce îl iubesc, ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit (I Cor. 2, 9), să nu lepede harul lui Dumnezeu (v. Gal. 2, 21). Iar Celui ce poate să facă, prin puterea cea lucrătoare în noi, cu mult mai presus decât toate câte cerem sau pricepem noi, Lui fie slava în Biserica întru Hristos Iisus, în toate neamurile (generațiile) veacului veacurilor (Efes. 3, 20-21).

Iată calea pe care Duhul lui Dumnezeu îi duce pe cei care îl primesc la desăvârșirea care le-a fost menită, și totodată descrierea celor care nu umblă după trup, ci după Duh (v. Rom. 8, 4)! Începutul a toate e pocăința, prin care duhul nostru se întoarce spre Dumnezeu și se înflăcărează cu râvnă pentru a plăcea lui Dumnezeu și pentru mântuire; mijlocul sunt ostenele și nevoițele pentru curățirea inimii de patimi prin sădirea în ea a virtuților; sfârșitul este împărtășirea cu Dumnezeu cea cu sfințită taină. Cei ce au pus începutul bun aleargă în așa fel încât să ajungă (v. I Cor. 9, 24) și, nesocotind că au ajuns undeva, tinzând spre cele dinainte și uitând de cele lăsate în urmă, aleargă cu osârdie către răsplata chemării celei de Sus, a lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus (v. Filip. 3, 13-14).

Cei care nu aleargă cu osârdie înca n-au început, încă n-au pășit în arenă. Cei care au ajuns întră în tihnă și se odihnesc de lucrurile lor ca Dumnezeu de ale

Sale (v. Evr. 4, 10). Și aceștia au mărturie în ei înșiși (v. I In 5, 10), iar pentru toți ceilalți mărturia vrednică de crezare a faptului că au primit făgăduința Duhului prin credință și sunt mânați de El este silința plină de grijă, osârdia cea cu căldură și râvnă pentru a plăcea lui Dumnezeu și pentru mântuire.

Unde este nepăsare, lenevie, nepurtare de grijă, acolo nu este Duhul. Pentru a începe să lucreze, cel ce doarme trebuie să se trezească. Duhul lui Dumnezeu, deși suflă unde voiește, suflă totuși pretutindeni și tuturor le face auzit glasul Său prin conștiință: 1Deșteaptă-te, cel ce dormi, și te scoală din morți, și te va lumina Hristos” (Efes. 5,14)! Dacă unii nu s-au trezit, asta nu e din pricina lipsei chemărilor îndemnătoare, ci din pricina împietririi lor. Așadar, astăzi de vom auzi glasul Lui, să nu ne învârtoșăm inimile noastre! Încă a fost lăsată sărbătoare de odihnă poporului. Să ne temem, dar, ca nu cumva, lăsată fiind făgăduința că vom intra în odihna Lui, să pară că a rămas în urmă cineva dintre noi (v. Evr. 4, 7, 9, 1), amintindu-ne că ce seamănă omul, aceea va și secera, că cel ce seamănă în trupul său, din trup va secera stricăciune, iar cel ce seamănă în duh, din duh va secera viața veșnică (v. Gal. 6, 7-8). Amin!

Sfântul Teofan Zăvorâtul

GÂNDUL ZILEI

„Vărsa-voi Duhul Meu peste tot trupul, și fiii și fiicele voastre vor profeți, bătrânii voștri visuri vor visa iar tinerii voștri vedenii vor vedea. Chiar și peste robi și peste roabe voi vărsa Duhul Meu. Și vă voi arăta semne minunate în cer și pe pământ: sânge, foc și stâlpi de fum; Soarele se va întuneca și luna va fi roșie ca sângele, înainte de venirea zilei celei mari și înfricoșătoare a Domnului. Și oricine va chema numele Domnului se va izbăvi, căci în muntele Sionului și în Ierusalim va fi mântuirea, precum a zis Domnul; și între cei mântuiți, numai cei ce cheamă pe Domnul”

IOIL CAP.3

RUGĂCIUNE

Vino, lumină adevărată, vino, viață veșnică, vino, taină nerostită, comoară fără de nume, chip dincolo de orice înțelegere, bucurie fără de sfârșit, vino, lumină neînserată, așteptare neînșelătoare a celor ce vor aduce mântuirea! Vino, ridicare a celor căzuți, vino, înviere a celor morți, vino, Atotputernice, Care pe toate le-ai făcut și pe toate le prefaci numai cu voia Ta! Vino, Cel Ce nu poți fi văzut, nici atins, Cel pururea nemișcat, dar Care Te miști pentru a Te pogori la noi, cei ce viețuim în iad! Vino, nume mult dorit și îndelung slăvit, vino, bucurie veșnică, vino, cunună neveștejită! Vino, Tu, pe Care atât Te-a dorit și Te dorește mult chinuitul meu suflet, Tu, Care m-ai despărțit de toate cele ale lumii și Care m-ai învrednicit să Te doresc pururea! Vino, suflarea și viața mea, vino, mângâiere a sârmanului meu suflet, vino, bucuria, slava și nesfârșita mea dulceață!

Rugăciune către Preasfântul Duh a Sfântului Simeon Noul Teolog

